

Näkemyk viheralan
kehittymisestä 2012 - 2020

VAR-VISIO 2020

viheraluerakentajat

VAR-visio 2020

Mikä on ympäristörakentamisen tulevaisuus? Mikä on Viheraluerakentajat ry:n rooli?

Teksti: Seppo Närhi

1. Megatrendit

- Muuttoliike kasvukeskuksiin jatkuu
  - Kasvu keskittyy muutamaaan kasvukeskukseen
  - Vastapainona; mikä on taantuvien paikkakuntien tulevaisuus. Mikä on matkailun kehitys? Onnistutaanko kehittämään esimerkiksi maaseutumatkailusta merkittävä elinkeino taantuvilla paikkakunnilla. Jatkuuko mm. venäläisten kiinnostus Suomeen matkailukohteena?
  - Matkailukeskuksissa ympäristön merkitys suuri. Turistit ovat tottuneet korkeaan laatuun. Ympäristöt on rakennettava monipuolisesti aj laadukkaasti.
  - Matkailukohteiden ympäristöjen rakentamisessa Suomessa on kasvua odotettavissa, vaikka muilta osin elinkeinojen kehitys voi olla heikkoa taantuvilla paikkakunnilla.
  - Ympäristön merkitys tullaan ymmärtämään jatkossa yhä paremmin siinä mielessä, että jos halutaan kuntaan/kaupunkiin asukkaita, matkailijoita, yrityksiä, ympäristön pitää olla houkutteleva.
  - Kuntien lukumäärä tulee supistumaan. Haaste tulee olemaan, miten palvelut järjestetään tasapuolisesti isoissa kuntayhteenliittymissä.
- Ikäjakama. Keski-ikä nousee. Puute ammattitaitoisesta työvoimasta jatkuu. Ulkomaisen työvoiman osuus kasvaa.
- Jatkuuko linja: verohelpotuksia palveluyrityksille, kuten kotitalousvähennys. Esimerkiksi omakotiasukkaille tarjottava pihojen hoitotyö on verotuksessa huomioitava kulu. Palvelukonseptin merkitys vahvistuu. Ihmiset haluavat valmiita ratkaisuvaihtoehtoja ja helppoa asiointia.
- Viheralan painoarvo kasvaa päätöksenteossa. Viheralan tavoitteita kirjataan hallitusohjelmiin. Viheralaa koskevia ohjeita kirjataan uusiin alaa koskeviin lakeihin entistä täsmällisemmin. Alan suunnittelijoiden pätevyys määritellään tarkemmin.
- Euroopan tasolla ELCA-yhteistyön avulla vaikutetaan viheralan lainsäädäntötyöhön. Toisaalta saadaan investointiohjelmiin sisällytettyä viheralaa tukevia tavoitteita.
- EU-tasolta tulee uusia viheralaan liittyviä tavoitteita, kuten biodiversiteettivaatimus. Myös erilaiset ohjelmat, kuten ekosysteemipalvelut ja vihreä infrastruktuuri tukevat uusien työmahdollisuuksien saamista viheralalle.
- Kuntasektorilla otetaan käyttöön uusia rahoitusmalleja, mm elinkaarimalli. Tämä takaa kohteen hoitotason säilymisen ja hoidon rahoituksen.

Viheraluerakentajat ry (VAR)

Yhdistys on viher- ja ympäristörakentamista, kivirakentamista ja viheralueiden ylläpitoa ammattimaisesti harjoittavien yritysten muodostama järjestö. Yhdistys kuuluu jäsenenä valtakunnalliseen viheralan keskusjärjestöön Viherympäristöliittoon (VYL) ja alan eurooppalaiseen järjestöön European Landscaping Contractors Association:iin (ELCA) sekä pohjoismaiseen yhteistyöfoorumiin (Nordiska Präsidium).

2. Alan koulutuksen kehittyminen

- Vastataanko ammattikoulutuksessa lisääntyvään ammattitaidon kehittämisen ja opetuksen sisällön laajentamisen tarpeeseen? Viheralan ammattilaisen on hallittava monipuolisesti työtehtäviä. Tämä korostuu erityisesti yksityisiä ihmisiä palveltaessa.
  - Viheralan koulutuksessa muutokset tulisi kohdistaa siihen, että koulutus erottuu, imago vahvistuu ja saadaan oma tutkintonimike. Koulutuksen tulee olla jatkumo: pt – at – eat.
  - Tarvitaan viheralaan erikoistuvia ammattioppilaitoksia.
  - Tarvitaan viherrakentamiseen erikoistuvaa amk-koulutusta.
  - Tarvitaan viherrakentamisen professuuri maisema-arkkitehtien koulutusohjelmassa.
- Koulut rakentavat tiiviin yhteistyön ”kummiyritysten” kanssa. Luodaan toimiva työssäoppimiskulttuuri, jossa opettaja ohjeistaa oppilasta yhdessä työnantajan kanssa työssäoppimiskäytännön sisällöstä.
- Maisema-arkkitehtuurin opetus vahvistuu. Aalto yliopistossa perustetaan kolmas professuuri viherrakentamiseen. Tämä mahdollistaa lisäpanostuksen tutkimukseen sekä opiskelijoiden sisäänoton kasvattamiseen.

3. Alan työnjako. Miten työtarjonta jakautuu?

- Kuntasektori ajautuu kohti vaikeampia aikoja. Väestö ikääntyy. Verotulot eivät riitä kaikkien palvelujen järjestämiseen. Osa tehtävistä yksityistetään.
- Yksityissektorilla (perheillä) varallisuus kohoaa. Taito tehdä käsillä heikkenee. Ympäristöstä halutaan korkeatasoinen. Yksityissektorilla työmäärä kasvaa.
  - Ihmiset eivät kuitenkaan tyydy mihin tahansa. Vaatimustaso kohoaa. Halutaan valmiita paketteja. Yritysten on kehitettävä palvelupakettiratkaisuja.
  - Asiointi on tehtävä ihmisille helpoksi ja ymmärrettäväksi.
  - Tällainen palvelutyö ei sovi kaikille. Vaatii yritysten erikoistumista tai yrityksissä tähän toimintaan keskittyneitä itsenäisiä ”osastoja” tai ”työryhmiä”.
- Rakennusala keskittyy kasvukeskuksiin. Rakentaminen riippuu yleisistä suhdanteista. Laatutaso kuitenkin kohoaa ympäristön osalta. Tajutaan, tiedetään ja ymmärretään, että laadukas ympäristö myy myös asuntoja. Hyvin rakennettu piha nostaa kiinteistön arvoa.

4. Hoitotöiden määrä kasvaa

- Hoitotöiden kasvu perustuu osittain kaupunkien linjaan ulkoistaa hoitoa, osittain yksityissektorin lisääntyvään tarpeeseen hoidattaa pihat yrityksillä. Verotus voi olla tässä lisäävä porkkana, kannustetaan käyttämään palveluyrityksiä.
- Miten rakennusliikkeet tulevat arvostamaan asumisympäristöä. Ilmeisesti osa rakennusliikkeistä tulee satsaamaan ympäristöön ja markkinoimaan asuntoja korkeatasoisella ympäristöllä.
- Miten asuinalueiden hoito kehittyy? Kiinteistöhoitoyritykset palkkaavat viheralan ammattilaisia ja viherrakennusyritykset tarjoavat asuinalueiden pihaympäristöjen hoitoa.
- Syntyy uusia pieniä yksityispihojen hoitoon erikoistuneita yrityksiä. Maaseudulla yleistyvät talkkaripalvelut, joihin liittyvät erilaiset ympäristöhoito- ja rakennuspalvelut.

MILLÄ TAVOIN VAR VASTAA MUUTOKSIIN?

- Osa Varrin jäsenyrityksistä kehittää omia yrityksiään määrätietoisesti ja kasvuhakuisesti. Isot urakat vaativat projektinhallintaa ja rahoituksen hallintaa.
- Halutaanko rakentaa verkostoja. Halutaanko toimia yritysten kesken yhteistyössä. Työyhteenliittymät? Partnership?
- Osa Varrin jäsenyrityksistä tekee aliurakoitsijoina töitä kiinteistöhuoltoyrityksille, maarakennusyrityksille ja vastaaville isoissa kokonais- ja alueurakoissa, ja viheraluerakentajat toimivat aliurakoitsijoina.
- Tyhjän tilan on pyrkimys täyttyä. Kun syntyy terveet markkinat hoitourakoinnille, syntyy yrityksiä, jotka tulevat kilpailemaan lisääntyvistä hoitourakoista.
- Yhteistoiminta yritysten kesken tulee jonkin verran lisääntymään, kun tajutaan win / win -periaate = molemmat voittavat.

Millä tavoin VAR on valmis tekemään työtä alan arvostuksen kehittämiseksi?

- Alan tilastoinnin kehittäminen.
  - omat tilastot, niihin vastaaminen, sisällön kehittäminen
  - virallisiin tilastoihin vaikuttaminen (Tilastokeskus, rakentajatilasto, luokittelun kehittäminen, suhdannebarometri)
- Keskimääräisten rakennuskustannusten tilastointi ja asiasta tiedottaminen.

Millä muilla tavoin ja mihin haluamme vaikuttaa?

Vaikutamme suoraan ja yhdessä muiden toimijoiden kanssa:

- Lainsäädäntö • EU-taso • Yhteistyö VYL:ssä • Marketanpuisto • Näyttelyt
- Muut järjestöt ja toimijat: Maaseudun Työnantajaliitto, Suomen Kiinteistöliitto, Suomen Kiinteistöhoitoyhteisö KIHÖ, Maarakentajien Keskusliitto, Suomen Isännöitsijäliitto, ympäristöministeriö, opetushallitus, maa- ja metsätalousministeriö, Suomen Messut, Osuuskunta Asuntomessut, Skills, Euro-Skills, Taitaja, RALA
- Tuetaan tutkimusta
- Ollaan aktiivisesti mukana laatimassa yhteisiä alan pelisääntöjä ja ohjeistoja sekä tiedotetaan niistä alan ulkopuolelle, tilaajakunnalla, suunnittelijoille jne.

Mikä on laatutyön merkitys. Miten laatu vaikuttaa?

Miten laatutyö ohjaa töiden saamista jatkossa?

- Laaturajestelmien merkitys vähenee urakkakilpailussa. Laaturajestelmän merkitys korostuu yrityksen toiminnan kehittämisessä. Yksityisille henkilöille (pihaurakointi) laaturajestelmillä ei ole suurta merkitystä töiden saannissa jatko-ssakaan. Yhteistyö RALAn kanssa nostaa aiemman VYL-laaturajestelmän tunnettuutta.
- Laadulla on merkitystä kilpailutekijänä yrityksillä, jotka käyttävät sitä tehokkaasti markkinoinnissa ja tiedotuksessa (referenssit). Laaturakentajilla mahdollisuus hankkia töitä paremmalla katteella. Tämä edellyttää hyviä referenssejä ja hyvää mainetta.

5. Ympäristön huomioiminen

- Tulevaisuudessa entistä tärkeämpää on ottaa kaikessa toiminnassa ympäristöasiat huomioon. Yritysten tulee perehtyä käytännön tasolla ratkaisuihin, joita asiakkaat arvostavat. Näitä ovat tuotteiden paikallisuus, työkoneiden vähäinen saastuttavuus, ekologiset voiteluaineet, vähäinen melu, tuotteiden kierrätys, raaka-aineiden kierrätys, kestävät ja paikalle sopivat kasvilajit, vähäinen hoitotarve (ei keinotekoisia järjestelmiä).
- EU-tasolta tulee yleisiä tavoitteita, jotka ohjaavat kansallista lainsäädäntöä. Näihin muutoksiin tulee varautua perehtymällä asioihin sekä hankkimalla tarvittavaa tieto-taitoa. Mahdollisuuksia kehittää uutta bisnestä.
- VAR:n toimintaan sopii vihreä väri. Ekologisuus oikealla tavalla lanseerattuna on vahvuus.
- Energiankulutuksen minimointi

6. Yrityksen yhteiskuntavastuu

- Yrityksen yhteiskuntavastuu on noussut näkyvästi julkiseen keskusteluun. Taloudellisten ja aineellisten arvojen rinnalle ovat tulleet ympäristöä sekä ihmisten henkistä ja sosiaalista hyvinvointia koskevat eettiset ja muut aineettomat arvot. Tämä kaikki heijastuu väistämättä yrityksiin ja niihin kohdistuviin odotuksiin.
- Nämä arvomuutokset on tiedostettu laajalti kautta maailman. Esimerkiksi Euroopan Unionin komission heinäkuussa 2001 julkaisemassa "Vihreässä kirjassa" yritysten yhteiskuntavastuu määritellään käsitteeksi, jossa yritykset yhdistävät vapaaehtoisesti sosiaaliset ja ekologiset näkökohdat liiketoimintaansa ja vuorovaikutukseensa sidosryhmiensä kanssa. **"Yritykset ovat yhä yleisemmin huomaamassa, että kestävä menestystä ei saavuteta lyhyen aikavälin voittojen maksimoinnilla, vaan pitkäjänteisellä vastuullisella toiminnalla"**. (Lainaus EU:n Vihreästä kirjasta)
- Menestyvä yritys sovittaa yhteiskuntavastuun osa-alueet tasapainoisesti yhteen. Se tavoittelee taloudellista tulosta eettisesti kestävin keinoin, ottaa huomioon asiakkaiden ja eri sidosryhmien odotukset, toimii ympäristöä säästäen ja pitää huolta henkilöstönsä hyvinvoinnista.
- Jokainen yritys arvioi itse, mitä yhteiskuntavastuu tarkoittaa ja miten sen toiminta vastaa eri tahojen vaatimuksia ja odotuksia. Verkottuvassa taloudessa ketjujen kaikilta jäseniltä edellytetään yhteisten arvojen ja periaatteiden noudattamista.
- Yhteiskuntavastuu liittyy läheisesti yrityksen riskien hallintaan. Tämä koskee yhtä hyvin yrityksen mainetta ja yrityskuvaa kuin pitkän ajan kannattavuuden turvaamista. Mielikuva ja tietous yrityksen vastuullisesta toiminnasta vaikuttaa siihen, miten pätevää ja kehityskykyistä henkilöstöä se saa palvelukseensa. Hyvin hoidettu yhteiskuntavastuu voi tuottaa kilpailuetua, jonka suuruus riippuu asiakkaiden arvostuksista ja siitä, miten hyvin henkilöstö työssään viihtyy ja jaksaa.

VIHERALUERAKENTAJAT RY:N ARVOT

Luodaan elävää ympäristöä

Viherrakentajan ydinosuamista on toimiminen luonnon ehdoilla; luoda ja ylläpitää edellytyksiä kasvillisuuden viihtymiselle. Ihminen viihtyy ja voi hyvin viihtyisässä ja monipuolisessa ympäristössä.

Korkea laatu ja moraali

Kaiken toiminnan perustana ovat työn korkea laatu ja vastuu omista töistä. Yrittäjä hoitaa yhteiskuntavelvoitteen, toimii kestävän kehityksen ja voimassa olevien lakien ja säädösten mukaisesti.

Tyytyväinen asiakas

Valmiista työstä saatu paras palaute on tyytyväinen asiakas.

Hyvinvoiva työyhteisö

Henkilöstön viihtymiseen ja työympäristön kehittämiseen kiinnitetään jatkuvaa huomiota. Henkilökunta on ammattitaitoinen ja innostunut omasta työstään.

Jatkuva toiminnan parantaminen ja halu kehittyä

Jäsenyritys ja sen henkilökunta on sitoutunut kehittämään itseään ja hankkimaan viimeisintä tieto-taitoa.

KIRA 2025 Kiinteistö- ja rakentamisan toimialamurros

Tulevaisuuden menestyjät

(visio 2010 kiinteistö- ja rakennusklusteri) (VAR)

- kehittävät henkilöstöään ja luovat monipuolisia mahdollisuuksia
- hyödyntävät uusinta teknologiaa
- verkottuvat parhaiten kansainvälisten osaajien kanssa
- toimivat yhteistyössä julkisen sektorin kanssa
- saavuttavat tuloksia innovaatioiden ja tutkimuksen avulla

Viestinnän avulla alalla toimivat sitoutetaan uuteen ajatteluun ja toimintaan.

Yrityksen avainhenkilöiden kautta visio yrityksen sisälle.

7. EU-tason vaikutukset

EU-tasolla linjataan päätöksiä, joilla on vaikutusta viheralalle. Näitä ovat mm.

- Biodiversiteetti. Tavoitteita kiristetään, koska lajien häviämistä ei ole pystytty pysäyttämään.
- Green Infrastructure (vihreä infrastruktuuri). Natura- ja luonnonsuojelualueet eivät riitä vaan tarvitaan taajamiin monimuotoisuutta turvaavia alueita, joista muodostuu mosaikkimainen viherrakenne.
- Ekosysteemipalvelut.
- Karkulaiskasvit/vieraslaajat, niiden torjunta.
- Ilmastonmuutos. Ilmastonmuutokseen ja ympäristöasioihin liittyvä uusi teknologia pitää ehdottomasti omaksua mahdollisimman nopeasti. Ulospäin pitää luoda mielikuva, että viherrakentamisessa asiantuntijat ja ammattilaiset olemme me.
- Hulevesien hyötykäyttö. Lainsäädäntö tukee tontti- ja aluekohtaista sadevesien hyötykäyttöä ja imeyttämistä maaperään. Asiantuntemuksen merkitys kasvaa näitä toteutettaessa.

8. Yleiset arvot ja trendit

- Puutarhatrendien merkitys on kasvussa. Joka vuosi trendit nostetaan vahvemmin esille. Osa kaupallisista yrityksistä luo trendejä ja käyttää osana strategista markkinointia. Luodaan myös tuotteita trendien pohjalta.
- Syntyy vastaliikkeitä. 2000-luvulla vahvasti lisääntyvälle kivirakentamiselle nousee vastaliike, joka korostaa kasvillisuuden merkitystä. Pyritään tasapainoisempaan ja esteettisempään lopputulokseen.
- Kaupungeissa/taajamissa yleistyy kasviviljely eri muodoissa.
- Korkeatasoisia ympäristökohteita alkaa syntyä. Palkataan yksittäisiin kohteisiin ulkomaisia maisema-arkkitehtejä.
- Asukkaat / käyttäjät haluavat olla mukana suunnittelussa ja päätöksenteossa.
- Vähän kulutusta olevia alueita jätetään luonnontilaan.
- Tavoitteena viheralueilla on luontainen ravinteiden ja veden kierto.

Viheralan swot

MAHDOLLISUUDET

- hyvä noususuhdanne jatkuu, kehittyvä ala
- yksityispuolella kiinnostus oman pihan laittamiseen edelleen kasvaa
- yksityispuolella kasvaa tilaajakunta, jolla on rahaa, mutta ei osaamista eikä aikaa – mutta halutaan hyvä ympäristö, piha teetetään kokonaispakettina
- julkinen sektori ulkoistaa töitä edelleen
- kiinteistönhoitoyritysten jättäessä pihan hoitotason alhaiseksi, osa ylläpidosta palautuu ammattitaitoisille viherrakentajille
- ulkomailta saatavissa motivoitunutta, osaavaa ammattiväkeä
- urakkakoot kasvavat
- elintaso nousee edelleen
- ihmiset muuttavat asutuskeskuksiin, rakentaminen jatkuu vilkkaana
- erikoiskohteet lisääntyvät, mahdollisuudet kasvavat
- yritykset erikoistuvat edelleen
- lainsäädäntö tukee viheralan vahvistumista
- alan ammattilaisia palkataan lisää tilaajakuntaan
- ala kehittää yhteismarkkinointia yhteisin tunnuksin
- yhdistyksen painoarvo kasvaa ja näkyvyys lisääntyy
- yhdistyksen jäsenet ovat ylpeitä jäsenyydestä

ALAN MAHDOLLISUUDET

- alan tuotteistettava palvelua ja tehtävä asiointi helpoksi ja ymmärrettäväksi
- kokonaiskonseptin tarjontaa lisättävä (suunnittelu – rakentaminen – ylläpito)
- ylläpitosopimuksien pidentäminen
- erikoistuminen
- harmaa talous kurissa
- ulkomainen työvoima lisääntyy
- viherrakentaja pääurakoitsija, aliurakoitsijoiksi ulkomaisia yrityksiä
- uusia erikoisrakentamisen osa-alueita syntyy (hulevesien hyötykäyttö / sadeputarhat ja viherkatot ja –seinät)

UHAT

- työvoimapula, suomalaiset eivät hakeudu raskaisiin töihin
- alalla heikko imago ja sen seurauksena vetovoima on alhainen
- kausiluonteisuutta ei ratkaista
- ulkomainen kilpailu kiristyy
- isot kiinteistönhoitoyritykset valtaavat markkinoita
- rakennusalan väki vanhenee
- markkinat pirstaloituvat, urakoita voi tulla tekemään itäeurooppalaisia ja muita ”halpatyövoimamaiden” ihmisiä
- rakennusliikkeissä ei ole kunnon mestareita, työmailla yllätyksiä, kun asioita ei ole hoidettu täsmällisesti
- alan matala palkkataso ei houkuttele pätevää porukkaa alalle
- rakennettujen alueiden ylläpito jää ilman asiantuntevaa hoitoa
- ala alkaa kilpailla epäreiluin keinoin keskenään
- yhdistyksen sisäinen ilmapiiri heikkenee

viheraluerakentajat